

Обобщена справка на постъпилите предложения от обществена консултация относно отмяна на Решение № 706 по Протокол № 61/16.09.2022 г. на Столичен общински съвет и приемане на Правила за работа на Столична програма „Култура“

Във връзка с чл. 26, ал. 1 и ал. 2 от Наредбата за провеждане на обществени консултации на територията на Столична община, приета от Столичен общински съвет с Решение № 442 по Протокол № 37 от 20.07.2017 г. предоставяме обобщена справка на постъпилите предложения от преведена обществена консултация относно отмяна на Решение № 706 по Протокол № 61/16.09.2022 г. на Столичен общински съвет и приемане на Правила за работа на Столична програма „Култура“.

Обществената консултация бе проведена съгласно чл. 4, ал. 2 от Наредбата за провеждане на обществени консултации на територията на Столична община под формата на писмени предложения от заинтересованите страни при предоставена пълна информация на електронния портал за обществени консултации на сайта на Столична община.

Опитът при прилагане на действащите Правила за работа на Столична програма „Култура“ показва, че много важен аспект в усилията за подобряване взаимодействието с културните оператори е осъвременяването на настоящите Правила.

В тази връзка се изготви проект за обновени Правила за работа на Столична програма „Култура“.

Целите на предложените нови правила са:

- по-голяма оперативност и гъвкавост при реализация на финансираните проекти;
- оптимизиране на процесите за културните оператори, експертите и органите, които участват в цялостната организация и реализация на Програмата;
- синхронизиране на Правилата с целите и приоритетите на новите стратегически документи на Столична община.
- привеждане на Правилата в изчистен документ от стари редакции, удобен и достъпен за употреба.

Обновените Правилата предвиждат оптимизиране, което ще позволи максимално широко публично популяризиране на Програмата, по-широкото ѝ отваряне за включване на заинтересовани лица като потенциални бенефициенти, гъвкаво администриране съобразено с нуждите на сектора и динамиката на пост Ковид ситуацията, в която живеем, и от друга страна – олекотяване от излишни административни тежестии.

Новите Правила не изискват изразходването на допълнителни средства от общинския бюджет

Проектът на наредба е в съответствие с действащото българско законодателство и с правото на Европейския съюз.

Предложения и становища са постъпили от г-жа **Лилия Костова**, представляващ СНЦ "Градски паркове и градини" от 07.08.24 г., от г-жа **Рут Колева**, управител Флат Лайн Кълектив от 21.08.24 г., от **Деляна Ангелова** представляваща фондация „Вижънъри“ от 30.08.24 г., от г-р **Антоан Божинов** – председател на УС на

фондация "Фогар" от 23.08.24 г. и от г-жа Василка Шишкова – културен анализатор от 02.09.24 г.

В резултат на постъпилите становища, бяха приети и отразени в проекта за предложение за обновени Правила за работа на Столична програма „Култура“ всички съдържателно и нормативно релевантни към документа предложения в този ред:

1. СТАНОВИЩЕ от г-жа Лилия Костова, представляващ СНЦ "Градски паркове и градини".

Правилата за работа на Столичната програма „Култура“ се разписват и одобряват в документ, който действа за неопределен срок. Следователно за него важат принципите, които са приложими по аналогия и за нормативните актове, съгласно чл. 26, ал.1 от Закона за нормативните актове (ЗНА): Стабилност, необходимост, обоснованост, предвидимост, откритост, съгласуваност, субсидиарност, пропорционалност.

По отношение на прилагането на принципа за необходимост, следва да се има предвид и разпоредбата на чл. 11, ал.1 от ЗНА, също прилагана по аналогия. Според цитирания текст, отмяна на действащите Правила и заменяването им с нови, се допуска само ако промените са многобройни и важни. Това обаче няма как да бъде преценено в конкретния случай.

Съгласно представения Доклад за приемане на нови Правила за работа на Столичната програма „Култура“, Правилата за работа на СП „Култура“ са били приети за първи път с Решение No 99 по Протокол No 7 от 28.02.2008 г. на Столичния общински съвет, изменяни неколkokратно във времето (последно изменени с Решение No 706 по Протокол No 61/16.09.2022 г.). Следователно Правилата са действали цели 24 години с някои промени. Предложените Нови Правила за работа би следвало да внасят промени, които да са толкова значими, че да оправдаят отмяната на Правила, действали успешно за период от четвърт век. Мотивите за приемане на такива значими промени и изцяло нови Правила би следвало да оправдават аргументирано такъв подход. От представения доклад, обаче, изобщо не личи подобен подход и нагласа. В доклада са описани шаблонни изрази, които нямат нищо общо с предприетата стъпка за отмяна на действащите правила и замяната им с нови такива. Целият Доклад е по съществото си една страница от формални изрази, нямащи нищо общо със същински мотиви за отмяна на действащите Правила. Мотивите по същество се съдържат в точно един абзац със следния текст:

„Във връзка с подобряване работата на СП „Култура“, препоръките на Творческия съвет – ръководен орган на Програмата, на председателите на комисии за експертна оценка на проектните предложения и на експертите от Дирекция „Култура“ се оформи предложение, относно необходимостта от обновяване на Правилата за работа на Програмата, описани в предложението за Решение включително и мотивите, целите и очакваните резултати“.

Край на цитата!

Единственият мотив за отмяна на действащите Правила е базиран на публично „недостъпни“ секретни препоръки на Творческия съвет, на председателите на комисии

за експертна оценка на проектните предложения и по препоръки на експертите от Дирекция „Култура“. Тези препоръки

НЕ СА ПУБЛИЧНО ДОСТЪПНИ и следователно!

И следователно няма как да служат като мотив за отмяна на действащи Правила и приемане на нови такива. Не е възможно да се прецени и обосновката на поставената с отмяната на Правилата цел, а именно: подобряване на работата на СП „Култура“.

Предвид това, може да се заключи, че липсват мотиви за готвената отмяна на действащи Правила и приемането на нови такива. Не е ясно ЗАЩО се прави това, не е възможно да се проследят и броя и същността на промените, защото те не са изчерпателно посочени и аргументирани.

Даваме само един пример за цялата несъстоятелност на възприетия подход за немотивирана отмяна на действащи Правила и приемането на нови такива без излагане на мотиви по същество за този подход:

Не е ясно например поради каква причина отпада разпоредбата на чл. 20, ал. 2, т. 2 от Действащите Правила за работа на програма Култура. Според цитираната разпоредба Столичната Програма Култура не финансира разходи за дейности, които „са вече финансирани по други програми и проекти“.

Следователно отпада забраната „за двойно финансиране“. Поради каква причина се налага това? Как ще става отчитането на изразходваната целево предоставена безвъзмездна финансова помощ от Столична община, ако финансирането идва от няколко различни източници, които не са във взаимодействие и нормативно регламентиран обмен на данни помежду си?

На мястото на действащата разпоредба се предлага нова разпоредба със следното съдържание на чл. 18, ал. 2, т. 2: „Столична програма „Култура“ не финансира разходи за бюджетни пера по дейности, които вече са финансирани от други програми и партньори“.

Не става ясно какво точно се има предвид под „бюджетни пера“ по вече финансирани дейности. Това предложение е опит за заобикаляне на забраната за двойно финансиране. Така например, ако Министерството на културата или друг спонсор финансира възнагражденията на изпълнителите на дадено културно събитие, то тогава свободно Програма „Култура“ на Столична община ще е напълно в правото си да финансира например някое друго перо от бюджета на същото събитие като например да предостави безвъзмездно локация за провеждането му? Този нагласен текст цели да заобиколи именно въпросите за забраната на двойното финансиране и източването на бюджетни средства и през настоящата 2024 г. вече имаше полемика около ярък пример на такова източване на средства и двойно финансиране по проект на Столична община в областта на културата и в момента тече прокурска проверка по повдигнатия въпрос.

Предвид, изложеното, предлагаме текста на чл. 17, ал. 4 от предложените нови Правила да се допълни и да придобие следната редакция: „Липсата на обстоятелства, съгласно изискванията на чл. 17, ал.1, т. 4 и т.7 и на чл. 18, ал.2, т.2 и т.4 да се декларира от кандидата при подаване на проектното предложение. При установено и доказано двойно финансиране на проект, е условие за недопускане на последващо участие на кандидата в Програмата“.

В заключение:

Считаме, че Докладът и проектът на нови Правила са формално подготвени и не са спазени процесуалните правила и материално-правни изисквания за предлагане на изцяло нов Проект на Правила за работата на Програма „Култура“. Липсват мотиви по същество, поради което няма обективно съществуваща основа за проверка на подготвените промени, не е ясно кои текстове напълно отпадат, кои са новите положения, липсва достъп до становищата и препоръките, които са послужили като аргумент за подготвените промени.

Противопоставяме се на подготвяното решение на основание на гореизложените аргументи и считаме, че така предложените правила са немотивирани и не е възможно да бъде оценена въведената с тях промяна.

Необходимостта от обновяване Правилата на Столична програма „Култура“ е обоснована от:

- *по-голяма оперативност и гъвкавост при реализация на финансираните проекти;*
- *оптимизиране на процесите за културните оператори, експертите и органите, които участват в цялостната организация и реализация на Програмата;*
- *синхронизиране на Правилата с целите и приоритетите на новите стратегически документи на Столична община;*
- *актуализиране на Правилата с оглед развитието на Програмата за близо 25 години и адекватност към ролята ѝ на основен финансов механизъм за развитие на културния живот в столицата;*
- *привеждане на Правилата в документ удобен и достъпен за употреба, изчистен от редакциите и поправките нанасяни през годините и заели по-голямата част от обема им.*

Препоръките от председателите на комисии се обобщават и предоставят в Доклад изготвян ежегодно от координатора на СП „Култура“ до Творческия съвет /чл. 8, ал. 9 от Правилата/. Творческия съвет приема и представя отчет за всяка предходна година в Постоянната комисия по култура, образование, наука и културно многообразие на Столичен общински съвет /чл. 6, ал. 1, т. 5/

2. СТАНОВИЩЕ от Рут Колева, управител Флат Лайн Кълектив от 21.08.24 г.

Пиша Ви, за да споделя мнението си относно предложените актуализации на Правилника за дейността на Столичната програма „Култура“. Вярвам, че няколко стратегически изменения могат значително да повишат ефективността на тази изключително важна програма, като гарантират, че тя ще продължи да подкрепя културното развитие на София в съответствие с най-добрите практики, наблюдавани в целия Европейски съюз.

1. Баланс в подкрепата на безплатните събития

Макар че осигуряването на безплатни културни събития е един похвален подход, който прави културата достъпна за всички, прекаленото наблягане на такива събития може несъзнателно да обезцени културните дейности, особено в музикалната индустрия. В

много държави от ЕС се наблюдава внимателен баланс между безплатните събития и събитията, за които се продават билети, като се гарантира, че макар културата да е достъпна, икономическата рентабилност на творците и организаторите не е застрашена. Например в градове като Виена и Берлин безплатните събития са стратегически подбрани и често се подкрепят от паралелни събития с билети, за да се поддържа здрава културна икономика. София би могла да възприеме подобен подход, насърчавайки разнообразни културни дейности, които спазват икономическата стойност на творческия труд, като същевременно насърчават социалното приобщаване. Безплатните събития следва да бъдат запазени за специални случаи, като се гарантира, че те допълват, а не подкопават платената културна екосистема.

2. Увеличаване на финансирането на нововъзникващи културни инициативи

Новите културни прояви са жизнената сила на един развиващ се културен сектор. В целия ЕС все повече се признава необходимостта от подкрепа на нововъзникващите инициативи с по-голямо и по-значително финансиране. Това е особено видно в програмата на ЕС „Творческа Европа“, която отделя значителни средства за иновативни културни проекти. Тези проекти често са изправени пред сериозни предизвикателства в началните си фази и осигуряването на достатъчно финансиране е от решаващо значение за тяхното оцеляване и развитие. Бих препоръчала програмата „Култура“ на Столична община да възприеме подобна стратегия, като предостави засилена подкрепа на по-нови инициативи. Това би могло да включва създаването на специален финансов ресурс в рамките на програмата, предназначен специално за нови събития, който да им осигури необходимата финансова подкрепа, за да се утвърдят и да допринесат за културното богатство на града.

3. Предварително планиране и навременно изпълнение

Ефективното културно програмиране в много градове на ЕС се характеризира с щателно планиране и своевременно изпълнение. Например в градове като Амстердам и Париж решенията за финансиране на културата се вземат доста по-рано, често година или повече преди датите на събитията. Този подход дава на организаторите достатъчно време да планират, да осигурят подходящи изпълнители и да популяризират ефективно своите събития. Силно вярвам, че София би могла да се възползва от подобна практика. Като финализира решенията за програмно финансиране и подкрепа доста по-рано, градът може да помогне да се гарантира, че културните събития са с най-високо качество и могат да привлекат широка публика както на местно, така и на международно ниво.

4. Стратегическо привеждане в съответствие с политиките на ЕС в областта на културата

Важно е културната стратегия на София да се съгласува с по-широките културни политики на ЕС, особено с тези, насочени към насърчаване на културното многообразие, иновациите и устойчивостта. В Новата европейска програма за култура на ЕС се подчертава ролята на културата за укрепване на приобщаващи и единни общества, за насърчаване на иновациите и за принос към икономическия растеж. Чрез привеждане на Столичната програма „Култура“ в съответствие с тези цели София може да се позиционира като водещ културен център в Европа, привличайки по-значително финансиране и партньорства от ЕС.

5. Насърчаване на публично-частните партньорства

Друга ключова практика, наблюдавана в много страни от ЕС, е насърчаването на публично-частните партньорства при финансирането на културата. Тези партньорства могат да осигурят допълнителни финансови ресурси и да насърчат иновациите в културното програмиране. Например градове като Барселона и Милано успешно използват такива партньорства, за да подобрят културното си предлагане, съчетавайки публично финансиране с частни инвестиции, за да създадат оживени културни сцени. София би могла да проучи подобни възможности, като се ангажира с партньори от частния сектор за съвместно финансиране на културни проекти, които съответстват на стратегическите цели на града.

6. Липса на промоционални слотове за културни събития

Невероятно странно е, че Столична община не притежава никакви промоционални слотове за външна реклама или на обществени места. Това е съществен пропуск, тъй като ограничава възможността за ефективно популяризиране на културните събития в града. В много европейски градове общинските управи осигуряват публични рекламни площи специално за популяризиране на културни дейности, като по този начин гарантират, че гражданите са добре информирани за предстоящите събития. Силно препоръчвам на Столична община да проучи възможностите за осигуряване или разработване на публични рекламни площи, предназначени за популяризиране на културата. Това би подобрило значително видимостта на културните събития и би допринесло за по-жизнена и ангажирана културна общност.

Чрез възприемането на тези практики Столичната програма „Култура“ може по-ефективно да подкрепи културния сектор на София, като осигури както неговия растеж, така и устойчивост. Уверена съм, че тези корекции ще помогнат на София да продължи да изгражда жив, разнообразен и устойчив културен пейзаж, който е от полза за всички граждани.

Всички отправени препоръки ще бъдат анализирани и инкорпорирани в съдържателния обхват, който се изготвя всяка календарна година. При приемане на обновените правила ще има възможност да бъде обособено ново направление за дебютни проекти.

3. СТАНОВИЩЕ от г-р Антоан Божинов, председател на УС на фондация "Фодар" от 23.08.24 г.

Получих и прегледах проект на "Правила за работа на Столична програма „Култура“". Считам, че направените промени актуализират механизма за работа с творците и творческите организации, създаващи събития на територията на столицата и правят по-ясни и лаконични правилата. Забелязах едно повторение (ортографична неточност), което съм маркирал върху документа.

Нанесена е корекция в предложението за проект на Правила.

4. СТАНОВИЩЕ от Деяна Ангелова, фондация „Вижънъри“ от 30.08.24 г.

По повод на публично отправената покана за включване в обществени консултации за промяна на Правилата за работа на Столична програма „Култура“ и желанието да изразя мнение и предложение от страна на фондация „Вижънъри“ като част от културните оператори в сферата на градското изкуство и съвременния стенопис, моля приемерте настоящото писмо.

Като активен продуцент на съвременни визуални проекти в градска среда през последните 7 години, част от културната сцена на столицата, споделям наблюденията си, че все още Столична община не използва пълния потенциал на градското изкуство, в това число street art, графити и съвременен стенопис, в утвърждаването на София като културна дестинация (Цел 3 от приоритет Творческа икономика, част от Стратегията „Културата и изкуствата – новата енергия за устойчиво развитие на София“ 2023 – 2033 г.) и в развитието на съществуващи пространства за култура чрез метода на съвместно създаване (Цел 6 от приоритет Творческо развитие от Стратегията).

Позовавайки се отново на разработената Стратегия, ще допълня, че графити и съвременен стенопис не са представени и отсъстват от водещите инициативи, заложиени по осъществяване и на Цел 5 от приоритет Творческо развитие – създаване на вдъхновяващо изкуство в градска среда, което е неприемливо и изключва този вид изкуства за години напред от визията за развитие на столицата.

През последните 10 години, и още по-изразено през последните 5 години, в световен мащаб интересът към street art, графити и съвременен стенопис не само нарасна многократно, но и се припознава като водеща сфера на изкуство за развитие на публични пространства, социализиране и облагородяване на отделни квартали и превръщането им в средство за изграждане на отличителна идентичност на градовете, спомагаща за подем на културната икономика и туризма. Това е изкуство с отворен достъп, което трудно може да се сравни с другите типове визуални изкуства – от една страна заради своето обществено влияние, достигната аудитория и темпове на развитие по цял свят, и от друга страна, заради своя мащаб, бързо изпълнение, постигнати резултати и обем на продукционни разходи.

След редица културни обмени и професионални пътувания за екипа на „Вижънъри“ през последните две години (2022–2024 г.) до страни като Италия, Бразилия, Колумбия и Румъния, можем да споделим своя опит и наблюдения за развитието на street art, графити и съвременен стенопис. Един от добрите примери, който срещнахме в Босто̀на, Колумбия например, е комбинация от улеснен режим на съгласуване на визуалните проекти с общината и отделен финансов общински инструмент за подкрепа на проекти с фокус върху графити и съвременен стенопис.

Основавайки се на това, „Вижънъри“ подкрепя измененията в Правилата за работа на СПК в чл. 6

(1) Творческият съвет ежегодно да представя предложения за обновяване на направленията на СПК, които да са в съответствие с действащата стратегия.

И в подкрепа на това и гореизложеното, бих искала да представя на Вашето внимание предложение за формиране на отделно направление в СПК, което да има изключителен фокус върху създаването на проекти от сферата на street art, графити и съвременен стенопис в градска среда. Според нашия професионален опит и международни наблюдения, създаването на ново

направление ще бъде изцяло в съответствие с основни цели, заложи в Стратегията „Културата и изкуствата – новата енергия за устойчиво развитие на София“ 2023 – 2033 г., като би могло:

- Да утвърди стабилен път за развитието сцената на уличното изкуство;
- Да гарантира изпълнението на територията на София на броеви проекти, финансирани/съфинансирани от Столична Община;
- Да подкрепи културните организации, специализиращи в дейността, чрез устойчив механизъм;
- Да подобри грастично визията на града и да развие изкуството с отворен достъп в централните и периферните райони на Столична община като контрапункт на вандализма и незаконните грасканици по сградите.

Вярвам, че именно чрез развитие на съществуващите финансови инструменти на Столична община за подкрепа развитието на културата и изкуствата, част от които е Столична програма „Култура“(СПК), и по-конкретно разработването на отделно направление в СПК за финансиране на изкуство в градска среда, София ще има възможността да се развие като притегателен център на съвременното градско изкуство и туризъм.

Уверена съм, че ще съзрете потенциала на това предложение и заявявам своята лична готовност и тази на екипа на „Вижънъри“ да участваме в допълващи разговори и консултации за разработването на условията по едно ново направление, част от СПК.

При приемане на обновените правила ще има възможност да бъде обособено ново направление с фокус върху създаването на проекти от сферата на street art, графити и съвременен стенопис в градска среда.

5. СТАНОВИЩЕ от Василка Шишкова от 02.09.24 г.

Следните предложения –

- Чл.11. – освен бюджет и дарители, дали не е уместно да се спомене – и други фондове и механизми на национално ниво и на ниво ЕС?
- Чл.21. (3) – при подаване на проекта, възможно ли е и копията от документите да се допуска да се заверяват с електронен подпис, а да не се налага непрестанно принтиране, подписване и сканиране?
- Чл.25. – нужно е да стане изрично ясно, че експерт-оценителите нямат право да се свързват по никакъв повод с кандидатите и да искат нови документи – за разлика от техническата комисия.

Известни са ми случаи, в които това е станало и председателят на комисията не е имал законово основание да преразпредели проекта на друг оценител.

Всички препоръки са отразени в предложението за проект на Правила.